

Handläggare
Tove Heder
Telefon: 08-50814367**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2026-08-20

Remiss av motion om att utreda ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp inom samhällsvård

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/651

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion om att utreda möjligheten att införa ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser inom samhällsvården. Motionärerna hänvisar till att den tidigare statliga ersättningsordningen endast omfattade personer som utsatts under perioden år 1920–1980 och föreslår att Stockholms stad utreder möjligheten till en kommunal ersättningsmodell.

Stadsdelsförvaltningen delar uppfattningen att personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga missförhållanden i samhällsvården kan ha behov av upprättelse. Samtidigt bedöms frågan om ekonomisk ersättning vara komplex och omfatta juridiska, ekonomiska och administrativa aspekter som bör utredas på nationell nivå.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion av Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfén (L) om att utreda möjligheten att införa ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser inom samhällsvården till Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd för yttrande.

Remissen inkom till stadsdelsförvaltningen den 15 juni 2026. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Rädda Barnen och Röda Korset.

Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 1 september 2026.

Ärendet

Motionärerna lyfter att barn som omhändertas av samhället placeras i familjehem, HVB eller andra former av samhällsvård för att skyddas och ges vård. Vidare framhåller motionärerna att vissa av dessa barn istället utsätts för allvarliga övergrepp och försummelser under sin placering. De menar att samhället har ett särskilt ansvar för de barn vars vård och omsorg övertagits av det offentliga och ett moraliskt ansvar att erkänna och kompensera de barn som svikits.

Motionärerna framhåller att den statliga ersättningslag som infördes i Sverige år 2013 endast omfattade personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården under perioden år 1920–1980. De menar att det därför finns anledning att se över hur personer som utsatts efter denna tidsperiod kan ges möjlighet till upprättelse.

I motionen föreslås att Stockholms stad ska utreda möjligheten att införa ett kommunalt ersättningssystem för barn och unga som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser i samhällsvård. Motionärerna hänvisar till den norska modellen för så kallat "rettferdsvederlag", där personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i offentlig verksamhet kan beviljas ekonomisk ersättning som en form av upprättelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ser allvarligt på de övergrepp och försummelser som historiskt har förekommit inom samhällsvården. Barn som placeras utanför det egna hemmet befinner sig i en särskilt utsatt situation och samhället har ett långtgående ansvar för att säkerställa att vården är trygg, säker och av god kvalitet.

De statliga utredningarna om vanvård i den sociala barnvården, Vanvård i social barnavård under 1900-talet (SOU 2009:99) och Vanvård i social barnavård – slutrapport (SOU 2011:61), visade att många barn utsattes för allvarliga övergrepp och försummelser under sin placering. Vidare visar de båda utredningarna på den komplexitet och de juridiska, ekonomiska och administrativa utmaningar som föreligger när det gäller att utreda ansvar och kompensatoriska åtgärder i enlighet med motionens förslag.

Utredningarna låg till grund för statens officiella ursäkt till de drabbade samt den statliga ersättningsordning som infördes för personer som utsattes under perioden år 1920–1980, likt den norska modellen för ”rettferdsvederlag”. Personer som utsatts för övergrepp eller försummelser efter år 1980 omfattades inte av ersättningsordningen.

Stadsdelsförvaltningen delar uppfattningen att personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga missförhållanden under sin tid i samhällsvård kan ha behov av upprättelse. Samtidigt bedömer stadsdelsförvaltningen att frågan om ekonomisk ersättning är komplex och omfattar juridiska, ekonomiska och administrativa aspekter som sträcker sig utanför en enskild kommuns ansvarsområde.

I det fall ett kommunalt ersättningssystem skulle vara möjligt anser stadsdelsförvaltningen att även en sådan utredning bör ske på nationell nivå. En nationell reglering skulle skapa förutsättningar för en likvärdig bedömning oavsett var i landet en person varit placerad och bidra till en rättssäker och enhetlig hantering. Möjligheten till upprättelse bör inte vara beroende av vilken kommun som ansvarade för placeringen.

Barnrättsperspektiv

Ärendet berör barn och ungas rättigheter indirekt genom att behandla frågan om upprättelse för personer som utsatts för övergrepp eller allvarliga försummelser under samhällsvård. Enligt artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla beslut som rör barn. Enligt artikel 19 har barn rätt till skydd mot alla former av våld, övergrepp och vanvård. Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad betonar samhällets ansvar att värna barns rättigheter, särskilt för barn i utsatta situationer. Även om remissen främst avser personer som redan utsatts, kan en nationell översyn av möjligheterna till upprättelse stärka rättssäkerheten och förtroendet för samhällsvården. Förslaget bedöms inte medföra några negativa konsekvenser för barn.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Veronica Starck
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Veronica Starck
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Motion om att utreda ett kommunalt ersättningssystem för personer som utsatts för övergrepp inom samhällsvård.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Starck, Tf stadsdelsdirektör	2026-08-04
Veronica Starck, Tf stadsdelsdirektör	2026-08-04